

3 – MAPA SKILL: PAGHARAP SA PROBLEMA BILANG PAMILYA

SABIHIN: Unti-unti na nating nakukumpleto ang bubong ng Masayang Tahanan. Ngayon, patuloy nating ibubuo ang Masayang Tahanan sa pag-aaral ng susunod na MaPa Skill: Pagharap sa Problema Bilang Pamilya (☞ ituro ang “Paglutas ng mga Problema Bilang Pamilya” sa Masayang Tahanan).

Ngayon, tignan natin ang huling parenting tip sa paglutas ng problema kasama ang ating anak. Ginagawa naman na natin ito sa programa. Ngayon matututunan natin kung paano natin maisasama ang ating anak sa proseso. Hetong apat na hakbang sa paglutas ng problema:

1. **ALAMIN ITO** - Alamin ang problema.
2. **PAG-ISIPAN ITO** - Pag-isipan ang posibleng mga solusyon at resulta.
3. **SUBUKAN ITO** - Pumili ng isang solusyon at subukan ito.
4. **SURIIN ITO** - Mabisa ba ang napiling solusyon? Magaling! Kung hindi ito gumana, subukan ang ibang solusyon.

3.1 – Komiks tungkol sa Batang Anak: Pagsama sa Anak sa Paglutas ng Problema

SABIHIN: Narito ang isang komiks na nagpapakita kung paano isinama ni Tatay Ferdie ang mga anak niyang sina Jun-Jun at Jenny sa paghahanap ng solusyon sa alitan, imbes na magbigay ng konsekwensya.

Paalala sa Facilitator: Tumawag ng mga boluntir para basahin ang panels. Paalalahanan ang mga boluntir na gawin ang eksena nang may tamang emosyon, tindig, tinig at lakas ng boses. Purihin ang mga nagboluntir pagkatapos nilang gawin ang eksena.

MGA GABAY NA TANONG	MGA PANEL NG KOMIKS
<p>SABIHIN: Basahin ang unang panel. →</p> <p>🕒 Maghintay.</p>	

MGA GABAY NA TANONG	MGA PANEL NG KOMIKS
<p>SABIHIN: Dumating si Tatay. Pakibasa ang sunod na panel. →</p> <p> Maghintay.</p> <p>SABIHIN: Ano ang ginawa ni Tatay?</p> <p>Mga Posibleng Sagot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kinuha ni Tatay ang atensyon ng kanyang mga anak sa pamamagitan ng pagtawag sa kanila gamit ang kanilang pangalan. • Nanatiling kalmado si Tatay kahit nag-aaway na ang magkapatid. • Binigyan sila ni Tatay ng klaro at positibong direksyon. 	
<p>SABIHIN: Pakibasa ang pangatlong panel. →</p> <p> Maghintay.</p> <p>SABIHIN: Ano ang ginawa ni Tatay?</p> <p>Mga Posibleng Sagot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tinanong ni Tatay kung ano ang problema. <div data-bbox="272 1637 716 1785" style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin-top: 20px;"> <p>Pundasyon: ALAMIN ITO</p> <p>Alamin ang problema.</p> </div>	

MGA GABAY NA TANONG	MGA PANEL NG KOMIKS
<p>SABIHIN: Pakibasa ang pang-apat na panel. →</p> <p> Maghintay.</p> <p>SABIHIN: Ano ang ginawa ni Tatay nang marinig niya ang problema?</p> <p><i>Mga Posibleng Sagot:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Tinanong niya ang kanyang mga anak kung ano ang problema.</i> • <i>Hinayaan niya silang mag-isip ng mga solusyon.</i> <div data-bbox="272 902 716 1238" style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin-top: 20px;"> <p style="text-align: center;">Pundasyon: PAG-ISIPAN ITO</p> <p style="text-align: center;">Pag-isipan ang mga posibleng solusyon at kung paano ito maaaring makatulong o di makatulong.</p> </div>	 <p>Mga anak, ano kaya ang pwede nating gawin para masolusyonan ang problema?</p> <p>Oo, okay 'yun!</p> <p>Hmmm...baka pwede naming pagtulungan nalang ang isang pag tower?</p> <p style="text-align: right;"><small>MaPa unicef for every child</small></p>

MGA GABAY NA TANONG	MGA PANEL NG KOMIKS
<p>SABIHIN: Pakibasa ang huling panel. →</p> <p> Maghintay.</p> <p>SABIHIN: Ano ang nangyari dito?</p> <p>Mga Posibleng Sagot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Pinuri ni Tatay ang mga bata dahil sa naisip nilang solusyon.</i> • <i>Isinama niya ang kanyang sarili sa solusyon.</i> <div data-bbox="272 869 716 1086" style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin: 10px 0;"> <p>Pundasyon: SUBUKAN ITO</p> <hr/> <p>Pumili ng isang solusyon at subukan ito.</p> </div> <p>SABIHIN: Paano niyo maisasama ang inyong anak sa paglutas ng problema kung sila ay mas matanda o mas bata sa mga anak na nasa komiks natin?</p> <p>Paalala sa Facilitator: Bigyan ang mga magulang ng pagkakataong magbahagi ng kanilang mga ideya.</p>	 <p>Maganda 'yang naisip mo, Jun-jun! Pwede ko ba kayo tulungang ayusin ang mga pog?</p> <p>Yay!</p> <p>Yay!</p> <p>MaPa unicef for every child</p>

3.2 – Komiks Tungkol sa Anak na Tinedyer: Si Daniel ay Binully Online

SABIHIN: Ngayon ay tingnan naman natin ang sitwasyon kung saan ang ating anak ay na-bully ng iba online. Pag-isipan kung paano ka makakatugon kapag nangyari ito sa iyong anak.

Paalala sa Facilitator: Tumawag ng mga boluntir para basahin ang panels. Paalalahanan ang mga boluntir na gawin ang eksena nang may tamang emosyon, tindig, tinig at lakas ng boses. Purihin ang mga nagboluntir pagkatapos nilang gawin ang eksena.

MGA GABAY NA TANONG	MGA PANEL NG KOMIKS
<p>SABIHIN: Tignan ang unang panel. →</p> <p>🕒 Maghintay.</p> <p>SABIHIN: Ano ang nangyari kay Daniel?</p> <p>(👉 Bigyan ang mga magulang at tinedyer ng oras para makasagot. Isusulat ng co-facilitator ang mga pundasyon sa flipchart kapag nabanggit ito ng mga kalahok.)</p> <p>Mga Posibleng Sagot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nakatanggap si Daniel ng mga di magagandang mensahe sa GC. 	

MGA GABAY NA TANONG	MGA PANEL NG KOMIKS
<p>SABIHIN: Dumating si Lola Rosario. Pakibasa ang sunod na panel. →</p> <p>🕒 Maghintay.</p> <p>SABIHIN: Ano ang emosyon na nararamdaman ni Daniel?</p> <p>Mga Posibleng Sagot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Galit</i> 	 <p>Daniel, di ba oras ngayon ng basketball praktis ninyo? Bumangon ka na at maghanda.</p> <p>Ayoko na maglaro. Quit na 'ko.</p> <p>MoPa unicef for every child</p>
<p>SABIHIN: Pakibasa ang pangatlong panel. →</p> <p>🕒 Maghintay.</p> <p>SABIHIN: Ano ang problema ni Daniel?</p> <p>Mga Posibleng Sagot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Sa GC, tinawag na bano si Daniel ng kanyang mga ka-basketball dahil namintis niya yung pinakahuling tira bago mag-buzzer.</i> <div data-bbox="280 1727 724 1877" style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-top: 20px;"> <p>Pundasyon: ALAMIN ITO</p> <p>Alamin ang problema.</p> </div>	 <p>Ano ibig mo sabihin na quit ka na? Di ba favorite mo ang basketball?</p> <p>Aaaarrgh! Walang kwenta mag-basketball! Tinawag nila akong bano sa group chat dahil namintis ko yung pinakahuling tira bago mag-buzzer.</p> <p>MoPa unicef for every child</p>

MGA GABAY NA TANONG	MGA PANEL NG KOMIKS
<p>SABIHIN: Pakibasa ang pang-apat na panel. →</p> <p> Maghintay.</p> <p>SABIHIN: Ano ang ginawa ni Lola Rosario nang marinig niya ang problema?</p> <p>Mga Posibleng Sagot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nagmalasakit si Lola Rosario tungkol sa nangyari kay Daniel at sa nararamdaman nito. • Hinikayat niya si Daniel na pag-isipan kung ano ang maaring solusyon sa problema. <div data-bbox="280 1010 724 1346" style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin-top: 20px;"> <p style="text-align: center;">Pundasyon: PAG-ISIPAN ITO</p> <p>Pag-isipan ang mga posibleng solusyon at kung paano ito maaaring makatulong o di makatulong.</p> </div>	 <p>Nakakagalit nga na marinig yan mula sa mga kalaro mo. Dahil nakakasama ng loob ang matalo sa isang championship, mukhang nilabas nila ang galit nila sayo...problema nga ito. Ano sa tingin mo ang pwede mong gawin?</p> <p>Gusto ko sila lahat awayin sa group chat!</p> <p style="text-align: right;">MaPa unicef for every child</p>

MGA GABAY NA TANONG	MGA PANEL NG KOMIKS
<p>SABIHIN: Pakibasa ang panglimang panel. →</p> <p>🕒 Maghintay.</p> <p>SABIHIN: Nang pinag-isipan ni Daniel ang kanyang solusyon, ano ang kanyang napansin?</p> <p>Mga Posibleng Sagot:</p> <ul style="list-style-type: none"> Na-isip ni Daniel na mas may di-magandang idudulot ang una niyang solusyon -- baka lumala lalo ang gulo o baka hindi na siya ganahan maglaro ng basketball uli. <div data-bbox="280 965 724 1084"> <p>Pundasyon: PAG-ISIPAN ITO</p> </div>	 <p>Ano sa tingin mo ang mangyayari kung gagawin mo iyon?</p> <p>Hmmm... Baka lumala ang gulo sa susunod na magkita kami sa susunod na praktis. Baka hindi na rin ako ganahan maglaro ng basketball uli.</p> <p>MaPa unicef for every child</p>
<p>SABIHIN: Pakibasa ang pang-anim na panel. →</p> <p>🕒 Maghintay.</p> <p>SABIHIN: Ano ang nangyari dito?</p> <p>Mga Posibleng Sagot:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nag-isip sina Lola Rosario at Daniel ng iba pang pwedeng solusyon sa problema. <div data-bbox="280 1704 724 1823"> <p>Pundasyon: PAG-ISIPAN ITO</p> </div>	 <p>Tama, pwede yan mangyari. Alam ko na gugustuhin mo pa rin maglaro. May naisip ka pa bang ibang pwedeng solusyon?</p> <p>Okey din po ba Lola na kapag kalmado na rin ako, bumalik ako sa praktis namin at kausapin ko ang mga kalaro ko tungkol sa nangyari sa group chat? Nalungkot at nainis kami lahat nung natalo kami, pero alam ko na hindi rin ito dahilan para manisi ng kalaro.</p> <p>MaPa unicef for every child</p>

MGA GABAY NA TANONG	MGA PANEL NG KOMIKS
<p>SABIHIN: Pakibasa ang ikapitong panel. →</p> <p>🕒 Maghintay.</p> <p>SABIHIN: Ano ang nangyari dito?</p> <p>Mga Posibleng Sagot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Tinimbang ni Lola Rosario ang posibleng kalalabasan ng panibagong solusyon kasama ni Daniel, at lumabas na mas may magandang maidudulot ang bagong solusyon. Dahil dito, nagdesisyon si Daniel na subukan ito.</i> <div data-bbox="280 1003 724 1223" style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin-top: 20px;"> <p>Pundasyon: SUBUKAN ITO</p> <hr/> <p>Pumili ng isang solusyon at subukan ito.</p> </div>	 <p>Mas mabuti ang ideya mo na magkausap muna kayo bilang isang grupo kapag mas kalmado na ang lahat. Magandang marinig na gusto mong makahanap ng paraan para makipag-usap din sa kanila nang mas klaro ang iyong utak.</p> <p>Sige po, Lola, susubukan ko po siya gawin kasama ng grupo sa susunod naming praktis sa Sabado.</p> <p>MaPa unicef for every child</p>
<p>SABIHIN: Pakibasa ang huling panel. →</p> <p>🕒 Maghintay.</p> <p>SABIHIN: Ano ang paalala ni Lola Rosario kay Daniel matapos nitong pagdesisyunan ang solusyon na susubukan?</p> <p>Mga Posibleng Sagot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Nangako si Lola Rosario na magkakamustahan sila ni Daniel pagkatapos niyang subukan ang solusyon.</i> • <i>Sinuri ni Lola Rosario ang mga pwede pang gawin sakaling</i> 	 <p>Nandito lang ako para sa iyo. Magkamustahan tayo pagkatapos ng inyong pag-uusap. Maaari rin nating kausapin ang coach mo, kung sakaling kinakailangan mo pa ng tulong pag hindi pa kayo magkaayusan.</p> <p>Salamat, Lola. Mas gumaan po pakiramdam ko nung nakausap ko po kayo.</p> <p>MaPa unicef for every child</p>

MGA GABAY NA TANONG	MGA PANEL NG KOMIKS
<p><i>kailanganin ni Daniel ng karagdagang suporta o sakaling di gumana ang solusyon.</i></p> <div> <p>Pundasyon: SURIIN ITO</p> <p>Mabisa ba ang napiling solusyon? Magaling! Kung hindi ito gumana, subukan ang ibang solusyon.</p> </div>	

3.3 – Mga Pundasyon: Paglutas ng mga Problema Bilang Pamilya

SABIHIN: Salamat sa inyong mga sagot! Nabanggit ninyo ang karamihan ng mga pundasyon para sa Paglutas ng mga Problema Bilang Pamilya. Sa buod, heto ang mga pundasyon:

1. **Alamin Ito** - Alamin ang problema.
2. **Pag-isipan Ito** - Pag-isipan ang mga posibleng solusyon at kung paano ito maaaring makatulong o di makatulong.
3. **Subukan Ito** - Pumili ng isang solusyon at subukan ito.
4. **Suriin Ito** - Mabisa ba ang mga napiling solusyon? Magaling! Kung hindi ito gumana, subukan ng ibang solusyon.

3.4 – Talakayan tungkol sa mga Rason sa Pagsama ng Anak sa Paglutas ng Problema

SABIHIN: Paano makakatulong sa iyo at iyong anak ang mga hakbang sa paglutas ng problema sa ating mga anak?

Paalala sa Facilitator: Bigyan ang mga magulang at tinedyer ng oras para makasagot. Isusulat ng co-facilitator ang mga rason na kaugnay ng mga pundasyon sa flipchart, kapag nabanggit ito ng mga kalahok.

Posibleng mga sagot mula sa mga magulang:

- *Mapapanatiling ligtas ang mga anak kung isasama sila sa paglutas ng problema.*
- *Ang pagsama sa anak sa paglutas ng problema ay isang paghahanda sa kanilang pagtanda.*
- *Ang kalmadong pagharap sa problema ay nagbibigay distansya at klarong pag-iisip para mas maintindihan at malutasan ito. Minomodelo natin ito sa mga anak, para ganito rin ang gawin nila.*
- *Kapag tumutugon sa problema nang kalmado at nang may suporta, mas magkakaroon ng pagtitiwala ang relasyon ng magulang at anak.*
- *Kinakailangan ang mga panandaliang plano upang matugunan ang ilang krisis tulad na lang kung may naaresto o may na-rape.*
- *Kinakailangan din ang pangmatagalang plano upang maiwasang maulit ang krisis. Maaaring kasama dito ang pakikipag-usap ng mga miyembro ng pamilya at ang pagiging pamilyar sa mga mapanganib na lugar na sa ating komunidad.*

3.5 – Pagpraktis sa Grupo

SABIHIN: Dito, iprapraktis natin ang paglutas ng mga problema bilang pamilya. Ang pamagat ng ating eksena ay “Sobrang Kimi (Super Shy)”. Maaari bang humingi ng boluntir na pares ng Magulang at Anak para masimulan ang ating pagpraktis?

GAWIN: *Pumili ng isang pares at papuntahin sila sa harapan ng grupo. Ipaalam sa kanila na gagabayan ninyo sila ng iyong co-facilitator sa kung ano ang gagawin.*

SABIHIN: Simulan na natin ang eksena: Ipinaalam sayo ng AP titser ng iyong anak na nagrereklamo ang mga kagrupong nito dahil hindi siya tumutulong sa project. Sabi ng titser, may pagkakataon pang bumawi ang iyong anak kung babaguhin niya ang kanyang ugali.

SABIHIN: Narito ang mga pwede ninyong sabihin habang pinapraktis ang paglutas ng mga problema bilang pamilya.

SABIHIN: Basahin muna natin ang mga linya. Pwede ninyo kaming sabayan.

GAWIN: *I-display ang script sa harap gamit ang projector o Manila paper. Maaaring magbigay ng demo kasama ang co-facilitator bago*

magsimula ang mga boluntir.

SCRIPT

Magulang: "Anak, sabi ng AP teacher mo, hindi ka pa raw nagsusubmit ng asaynment ninyo sa grupo. Saan ka nahihirapan? Para mahanapan natin ng solusyon."

Anak: "(Naiinis sa sarili) Kapag nagsasalita ang mga kagrupo ko, parang ang tatalino nila. Nahihiya ako na mahusgahan nila ang gawa ko."

Magulang: "Nakakakaba nga iyon, pero hindi rin nakakatulong kung hindi mo kakausapin ang grupo. Ano kaya ang pwede nating subukan kapag maramdaman mo uli ang hiya?"

Anak: "(Nag-iisip) Paano kaya kung i-message ko muna sila sa GC namin, lalo na kung nahihiya pa ko sabihin yung mga ideya ko?"

Magulang: "Magandang solusyon yan, anak, dahil pinapakita nito na gusto mo pa rin maging parte ng grupo."

SABIHIN: At...Cut! Salamat sa ating mga boluntir! Kumustahin natin sila. [Pangalan ng Magulang], kumusta ang pakiramdam mo sa pagpraktis? Ikaw, [Pangalan ng Anak], ano naman ang naramdaman mo sa praktis?

GAWIN: Bigyan ang mga boluntir ng oras para makasagot. Pwede mo rin silang tanungin:

- Anong bahagi ng praktis ang naging madali/mahirap para sa'yo?
- Nakikita mo bang magagawa ninyo ang ganitong klaseng pag-uusap sa bahay?
- May naiisip ka bang katulad na sitwasyon na nangyari na sa inyo?

Pagpraktis ng Mag-Partner na Magulang at Tinedyer

SABIHIN: Salamat sa pagbabahagi ng inyong karanasan sa grupo! Sa puntong ito, ang ibang pares ng mga Magulang ay magkakaroon din ng pagkakataong magpraktis. Gusto kong umupo ang bawat mag-partner nang magkaharapan. Para alam ninyo na ang gagawin sa paglutas ng mga problema bilang pamilya, gagayahin natin ang ginawa kanina nina [Magulang] at [Anak]. Maaaring balikan ang mga linya dito [ituro ang Manila paper]. Alalahanin ang mga pundasyon sa paglutas ng mga problema bilang pamilya—Alamin, Pag-isipan, Subukan, at Suriin! Kung handa na ang lahat—Lights, Camera, Action!

GAWIN: Parehong mag-iikot ang mga facilitator sa grupo upang maging "shadow" o gabay para sa mga nagpa-praktis. Manatiling malapit sa magulang/anak at magbigay ng suporta kung kinakailangan.

Magpraktis nang 2 minuto—huwag itong pahabain nang 'di kinakailangan.

SABIHIN: Huling 3 bilang at ibabalik na natin ang atensyon sa buong grupo. Maghanda na – 3-2-1, Cut! Salamat sa lahat ng inyong nakaka-engganyong pagpraktis. Nakakita kami ng mga mahuhusay na artista habang naglilibot sa grupo! Ngayon, hihingi naman kami ng mga gustong magbahagi ng kanilang naging karanasan sa practice.

SABIHIN: Noong kayo po yung anak kanina, ano ang naramdaman ninyo noong naglutas kayo ng mga problema kasama ang iyong magulang?

GAWIN: *Pumili ng 3-5 na kalahok na magbabahagi ng kanilang karanasan.*

SABIHIN: Salamat! Noong kayo naman ang magulang, ano ang naramdaman ninyo noong naglutas kayo ng mga problema kasama ang iyong anak?

GAWIN: *Pumili ng 3-5 na kalahok na magbabahagi ng kanilang karanasan.*

SABIHIN: Salamat sa pagbabahagi ng inyong karanasan sa pagpraktis bilang mag-partner, [Pangalan ng Magulang at Anak]. Napakahusay ninyong lahat! Alalahanin natin ang ating mga naging karanasan sa pagpapatuloy ng ating pagpraktis ng MaPa skills sa bahay. Ngayon, ihanda na natin ang ating mga sarili para sa ilang gawain bago matapos ang sesyon ngayong araw.